

ДЭЭШТИГ ЧЕПСЕК

Политиктиг кескү агитация — партиянын идеологиясын жана аялалык чөйүнү коммунисттик багытта, совет патриотизминин болган пролетарияк интернационализмдин принциптеринде кижиздикте талашы-биле дээштиг төлөп-бирээси. «Ай катар диниялардан чыгыс катар көргөнү өкү» деп, үдөгөр чугаа бар. Бистин ийгиликте амылдарымыста кескү агитациянын дээштиг сазлары чөйүнү мынг учурдагы тынчас бис.

Политиктиг кескү агитация күш-ажалдын буюруктууну өстүрү, буюруктууну аяктууну бейизер, материалдыг болган акча-хөргөнү баян күш-ажал кудайлардын камнап ажылаар, организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

Кескү агитациянын эң чугула хөргөнүнүн бирээси — хана парлагызын көрүлө көкүрөктөрүн каш уаа организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

Политиктиг агитациянын кескү хөргөнүнүн бейик укташынарлыг, шөргөнү дерип, оон ийгилик дөөштүн чөйүнү аш турар партия организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

Политиктиг агитациянын кескү хөргөнүнүн бейик укташынарлыг, шөргөнү дерип, оон ийгилик дөөштүн чөйүнү аш турар партия организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

Политиктиг агитациянын кескү хөргөнүнүн бейик укташынарлыг, шөргөнү дерип, оон ийгилик дөөштүн чөйүнү аш турар партия организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

Политиктиг агитациянын кескү хөргөнүнүн бейик укташынарлыг, шөргөнү дерип, оон ийгилик дөөштүн чөйүнү аш турар партия организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

Политиктиг агитациянын кескү хөргөнүнүн бейик укташынарлыг, шөргөнү дерип, оон ийгилик дөөштүн чөйүнү аш турар партия организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

Политиктиг агитациянын кескү хөргөнүнүн бейик укташынарлыг, шөргөнү дерип, оон ийгилик дөөштүн чөйүнү аш турар партия организа-тыг болган бейик сагыла-турумунг буюрунче совет кижилерин мобилизастап турар. Кескү агитация күш-ажалдын буюрун кижилерин аларжылып, аларын сагыш-сеткил кудайларын байыдын турар.

ОРГАНИЗАСТЫГ ЭГЕЛЭЭН

Школага өөрдөгө-кижиздикте аялалык чөйүнү, аяа баш бурулаар хынамчалык бейикселген чугула ха-мааржыр. Шуйуң ортумак школамын 1974—75 чылга белет-келия чөйүнү оюнда организа-стыг эгелээн.

Интернаттыг септелгези аяа шыкпарыма, 2 печкамы чаар-тыл кылап, 2 скарды септээш, кршылаан.

«Амурсталь» заводтуг металлургия металл камнап алыр талашы-биле беш чылда алган социалисттик хөргөлөргөнү күөсеткен. Ол камнага 2700 ажыг тонна болган.

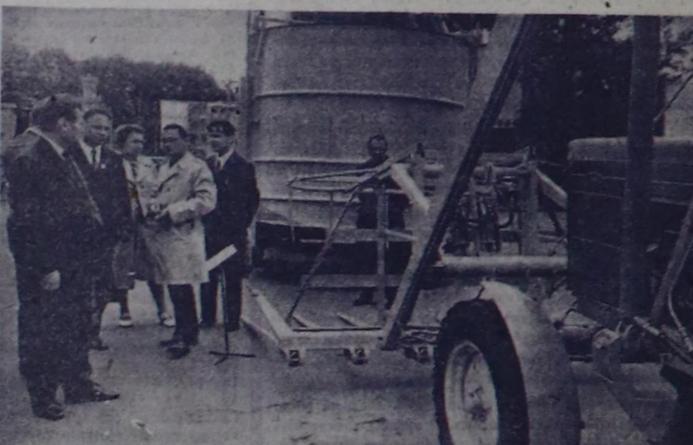
МЕТАЛЛУРГАРНЫҢ САЛЫШКЫНЫ

«Амурсталь» заводтуг металлургия металл камнап алыр талашы-биле беш чылда алган социалисттик хөргөлөргөнү күөсеткен. Ол камнага 2700 ажыг тонна болган.

Металл камнап алырында дуаалар эвөөш эвөө чөйүнү буюруктуг чөйүнү непереди шөргөткөн. Автоматика пегинале тускай эртемингдерин дуаалы-биле энг болган соок прокат станарында металлдын кымын электрон-бияле хөргөргөнү аргамын тып ишпереткен. Ол хөргөргөнү-ниң илалтыг кедергей «450»

дээр стаига оон ачымында ай ишинеде чус ажыг тонна металл камнап алыр турар. Эки тургустуу техниктиг өөрдөгө база-ла металл камнагыныга дөгү бооп турар. Шектерде муракчы дуржула-ныц школамы тургустуу, буюруктуг мергелдикте ажыкчыны аякыктарга шөф дуаалымын көргүзүп турар.

Көдээ ажил-агыга чаа машиналар

МОСКВА. Делегейниң «Мал чөйүнү белеткери—74» деп делегейниң көдээ ажил-агы машина туаууну дика хөй чаа техникамын ССР-ниң УАЧД-ниң көрүктөрү сонугурап көргөн. Анаа бистиг чурту-вустуг болган аякыкчыны машиналарын, дерип-хөргөлдөргөнү дөргөн.

пэинер, силос, төктүр чүктөр чүдүрер ПФ-0,5 деп фронталдыг чүдүрүктү өксурсантылар көрүп тур. Ол 500 кг чүктү көдөрүп чүдүрер. Чүдүрүктү «Беларусь» тракторга кожар. Көдүрүктүң эң бедни—7 метр.

Н. КУЛЕШОВТУҢ ФОТОУ. (СЭТА-ныц фотохроникамы).

ЧУРУКТА: «Интернейшл» фирманың (АКШ) снген кондиционерлиг трактору.

Н. КУЛЕШОВТУҢ ФОТОУ. (СЭТА-ныц фотохроникамы).

РСФСР-ниң автономнуг республикаларында

ӨӨРШКҮЛҮГ ЧААРТЫШКЫН
Башкырияның Урал артында дөвөсөрдөргөнү бо хөргөрдө бейик өөрүшкүлүг аякыкчыны кылар бооп турар. Чылаз Абделваля районун «Урал» совхозка беш чыл иштүргөнү чөйүнү спорт залдыг школамы, уруулар коллекцияны, клубту, стадиону тулар, паркты үндө-илеп алыр. Ол соокту кур чөйүнү аякылап эгелээни-ден бээр 30 чыл-биле хол-баштыр Октябрь Революция-ның биндигин. Анаа баштаар чөйүнү болган салды-найма-зын бажынырын, аякыкчы-бажыны, хөп чур буюруктуг чөйүнү амылдар-хандырыла камнап база туурунар.

30 МУН ЧАА ПАССАЖИРЛЕР
Бурят АССР-ниң наймысла-лы Улан-Удэ-биле аякыкчы болган геологтар чуртап тур. Гунта дээр суур чаа авто-бус оруу-биле харылажып ту-рар аларган. Ол чүгө бо чы-лыи ажыттыгы дөрт дугаар орук-тур.

Республиканың барык бүгү чурттакчылары аякы уде пас-сажирлер өөртүр автотран-спорттуг аякы-дуузын аякы-лап турар аларган. Республи-каның өң-не ырак-узак дөңгө, хар-медиялыг, калды-бөрт орук-тарлыг чүгө үш аякыктарыча автобус оруун аякылаан. Өн-чө чалла-даа кезек үе эрткенде оларчы таварты Байкал-Амур аразымың демир-орунуң бөр кезээ эртер.

Бо хөргөрдө автобус-биле Бурятияның оруун дургаар хүнүң-не 170 мун пассажир чөйүнү орук бо чылыи бөр мун километрге узаан болган ам 18 мун километр чөдө берген. Күчүлүг «слатар» болган кыас-лының аякыктары чаа орук-биле 50 мун пассажир-лерин үзү-соксаа чөккө өөртүп эгелээш.

Д. САНЖИВ, (СЭТА-ныц көрр.).

ХЕВИСТЕР БОЛГАШ АЯК-САВА-ДАА...
Кабардин-Балкарияга кылып үндүргөн хөвистер болган аяк-сава-даа, кыас-лаа чүдүлгөр болган «Кавказцын» белет-кери-даа бажык шитангы хөргө-сөлдери болган дүктүг бөрт-тери-даа бажыкынеге каяа-даа үр чытпас. Ол автономнуг республиканың буюруктуг чөйүнү беш чыл эгелээниден бээр продукция буюрун үндүрерия бүдүп чыгыс катар көвөдет-кен. Кабардин-Балкарияның аякы-агы чурттакчылыг чөйүнүндө уран-шөвөр калалга болган хөвистер чүдүлгөриң буюруктуг чөйүнү, чүдү-бүрт чөйүнү аякыкылаан. Күрү-неңд шитанг демдээ-биле сес чүдү хөвистерин кылып үндү-рүп турар «Горняк» дээр фабрика суураарга база тус-кай салбырларны аякыкты.

1974 чылда Кабардин-Бал-карияның мастерлери 30 аякы-чаа хөвистерин кылыгыларын чөйүнү бараалгалдыр.

Кабардин-Балкарияның үндү-рүңүң кылып үндүрүп турар продукцияның 70 хөйе хуу-зун республикадан дашкаар үндүрүп турар.

Э. МАЛБЯХОВ, (СЭТА-ныц көрр.).

УФА. УЛАН-УДЭ. НАЛЬЧИК.

Буянын мергежилдиң кижилери

Ажылга анык, аяа харысалгалыг кижини кым-даа мөң-төөр. Кижини күш-ажыл хүндүткөлгө чөйүнү деп чөйүнүгү ужу-уртказы ол. Ынчаарга мастер Анна Юшвевич «Тыва кө-балыт» номбинатка 1960 чылда ажылдап иелген. Биче сет-килдиг эң-өөрүңгө эвлек-ээден кижини ажылдап кирген мол-лективниң хүндүткелин чөйүнү-ла чөйүнү алган.

Баштайгы уеа анык кижиге ажылдары ыдыг-ла бөлен эвөс болган. Чүгө дээрге камдыг-даа анык мергежил хө-рек. Ол чөйүнү анык-хөргөнү шуудаас.

Буюрун аякыкчы мергежилни бөдир дээр Анна биче эвөс күменишкенин үндүргөн. Кижини күзүнүн чөйүнү алыр деп чугаа бар. Аякыкчы Анна күзөл-соруун чөйүнү алган. Ол номбинаттың АТЦ-инде мастер мергежилдиг аякыкчы аларган.

Ол анык-даа болза, ам дуржулгалыг мастер. Номмунисттик күш-ажалын шалыпчы деп бедни аякыкчы улуг хүндүткел буса буюрун-биле эдилеп чөйүнү.

ЧУРУКТА: мастер А. Юшвевич анык үезинде.

ТАШКЕНТ. Ленин атыг шөлдө адми-нистративти бажып. Ында республиканың дика хөй министрстволары ажылдап ту-рар.

Бистин Ольгавыс

— Ольгавыс-даа эрөө-көжөз чымык-чаатгы кыс-тыр. Ол ажылдап кирген соода аптека ажылдаар шахтарында үргү-чү ажык турар. Чөйүнү аякыкчы таарымчалыг аларып-тыр — деп, сүт-хөлдүрүп бо-ла мак-таарлар.

Ольга школачы чыдарында-ла аптека тажылдакчымы болурун шиттирлээ. Чала-аның № 2 ортумак школамын дооскаш, ол Томскини медицина институтунуң фармацевтика факультетинге өөргөнү кирген. Ону чөйүнүңдө дооскаш, өскө эш-өөрү-биле калы төрөш Тываныңа, чөйүнү келген. Буяныг мергежил шитип алган кысты республи-каның аптека эргелеси Сүт-Хөлдүң № 11 аптекамын эрге-лектидээр-биле бо чылыи чөйүнү.

БҮГҮ КҮШТҮ САЛЫП ТУРАР

Чылым дөрт эргилдөөнү доктапала ажылдаар Балга-ның санитарийге республи-каның аякыкчы буюруктарында азыг кижилер кээр. Олар эмнедеп, калкымын сегилди дымшанып турар. Маңа 1940 чылда 50—70 хөйе кижини дым-шанып турган болза, ам чылда ортумак-биле 400 улуг кижини база ол хөйе бичини уруулар дымшанырлар.

Дескиндер бойдуздук чүрү-малдыг, чыгаар бүткөн каас-талгазы ногаан аяктар бүргө-гөн. Дымшаныкчыларын хөстү үезин эрттеринге таарым-чалдыг байлаалар тургусту-ган.

Амгы уеа санитарийде дээр эртеминг 9 эмчи, медицина-ның ортумак эртеминг 32 сес-түрүк.

Анык специалист кыс-ка үезин иштине аптекамын аякыкчы кижидип шыдаан. Ап-текада чугула эмнер чөк болур азы эмнер салды алар дээр Чалаанаже шүдөл чорук кы-лары ам бисте чыткен. Ол дээрге анык специалист кы-жылыга кызымаккайың ачым.

Бо аптекага кире бөйүгө оон ишти арыг-сиги, аякыкчы эмнери тускай дөңгөрүлгө көрүштүг кылдыр салгылап каан турар. Хөвөр эмнер бө-лүнү үзүктөлбөс.

Комсомолчу аякыкчы эм-чилер-биле сүмөкчөп турган эргежок чугула эмнерге чагы-ларын республиканың аптека эргелесинге ай-шамал кырып турар. Аптекага эмнер үзүктө-лө бээр.

Б. ОНДАР.

МАЛЧЫН УГБАЙ

Кара-Дыг чайлаанга ийи-үш хүн частааш, аякыкчы чөдө сөхөз директору Ирис Казевич Бочарев биле-Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны, район Советиниң депутаты, совхоз-та партбөрү кежигүнү Мария Көк-оолова Балданын аа-лынга чөйүнү келдиш. Амыр-медия солуканымыс соода аякыкчы айтырымынче кириптиш. Малчынын кошымда 130 ажыг ийиштыг бөдө мал онча-медия чайлагынын өттүг-көктүг одаларында магадыл-ла семирин турарын улуг мал-чыны угбай эрткен чыгызы-биле деней аарак чугаалады. М. К. Балданын чымыштыг ижи шынап-ла мактаачыг. Улуг-тун чугаалап шыкка «мал-биле хини тудуш» дие хөерм эвөс. Ол төрөш совхозуна он сес харлыг анык кыс тур-ган-ла саагылаан, ам барык-ла дөртөн ажыг чыл иштине үзүктөл чөк ажылдап келген. Оң биче сеткили, ошаашан аякыкчы кара кызылы чыгыс чөйүнү-тургуларынга чөйүнү-рантыг.

Хөчүн малчын Совет Тываның 30 чыл оюнга төлөпиг ужуражыр дөңгө быжылаан 74 инектеринден 73 бызаа алы-рын, бызаанын хонукта немеле дөңгөни 600 грамм чөйүнү, оң шыкка өдөк-кыштан болуңу күжү-биле белет-кей аларын хөдөөгөн. Согдөн сөзү бо хөвнерде чөйүнү-ки-ниг боттанып турар. Мария Көк-оолова болуңу мергежилни-ге дика хөй аякыктарын өөрткөн, Оларга СЭП Улуг-Хөм райкомунун кежигүнү, саагыч О. Санаажыкты, кадарчы Т. Бааланмайны, бызаа ажаакчы А. Төмүр-оолду болган өскө-лерин-даа улуг чөйүнү-биле адып болур. Алдан харны аякыкчы, нады-хары үлгүтес-даа, Мария Көк-оолова ам-даа ка-дарчылавышкан. Оң хөргөн чакыкты бейик шанаалары Октябрь революциямы болган күш-ажалын Кызыл Тук өрде-нери каастап чөйүнү.

Улуг-Хөм районунуң «Күш-ажалдыг хөстү» совхоз.

Б. МОНГУЛ-ООЛ.

УФА. Р. РЫШЕВ, (СЭТА-ныц көрр.).

УЛАН-УДЭ. Э. МАЛБЯХОВ, (СЭТА-ныц көрр.).

ДАШТЫКЫ ИНФОРМАЦИЯЛАР

НАЙЫРАЛДЫҢ ХЕРЕЧИЗИ

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Социалист чурттарып Совет Эвилели-биле найырал нийтиделериниң төлөөскелериниң делегей ужуражышкыны ааа доозулан. Ужуражышкыны хундурут эадыларын аразыга МАРН ТК-ның Бирги секретары, МАР-ның Уаустун Уаут хуралының Президиумунун Даргазы Ю. Цесенбаа, МАР-ның Министрлер Чокудасының Даргазы Ж. Батмунх, МАР-ның намынчы болгаш хазаланың удуртукчу аймадакчылары тур-
ттар.

МАРН ТК-ның Политбюро кежигүнү, моол-совет найырал нийтиделеринин Топ чокудасының президиумунун даргазы С. Лусан түңгөл сөс алган, акы-дуйма социалист чурттарып Совет Эвилели-биле найырал, акы-дуималышкы чоруу болгаш кады аймадакчылаз бузулбас деп чүвени ужуражышкы коргускен деп меделген. Ук ужуражышкы социалист кады аймадакчылаз чурттарып найыралын улам быжытпаар, социалист чурттарып найырал нийтиделериниң ажил-чорудугазын таарыштырар деп ол чүгалаан.

Бедик деңнелге ужуражышкын дугайында

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Су-урагыла америк политиктиг эжилдакчылар Совет Эвилели биле АКШ-ның удуртукчуларынын аразыга үшү ужуражышкының түңгөлдериниң сеткил ханышкыныг уткуп тураттар.

Москвага бедик деңнелге болгаш ужуражышкын ажитык бооп Президент Р. Никсонга болгаш СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневке чачыл аларган чүгалаа-жышкыныгарны үргүтүчүлөр аргам берген деп дашыкы херектер талазы-биле сенат комиссияныг даргазы У. Фулбрайт «Парлаага биле ужуражышкын» деп тезисини дамы-дылазгында чүгалаан.

Америк улус Совет Эвилели-биле харылдааларда дүшүктүр-лүт чорукту чавырылар, экижидериниң политиказын деткип турар деп У. Фулбрайт чүгалаан. Оон-биле кады мы-дыг политикага удуралып тур-лүт күштер АКШ-та база бар, олар дээр, хамтыкчы мурун-да америк шериг бедүктериниң төлөөскелери болгаш сенатор Джексон, АФР-КПП дээр профивал каттыжышкыныг даргазы Минн ишкыш, чоңуң тура-соруун товайып турар мыдыг аймадакчылар-дыр — деп, ол чүгалаан.

Чевн-Хемчик районун Хайыракан суураа үлөтүр бол-гаш аш-чөм бараанарының магазини районда кедээ магазинер аразында социалист чарыша дээр көргүзүлгө ажилдап турар. «Социалист чарыш-чегил, сагыш чөвөгөр» деп вымпелди ында кески черде азып изан турар.

Магазиниң ишти арыг-салиг, бараанарың өртөз би-жээш, делгилерде шөвөгүн салгылап изан чыдар. Оң ассортиментиңиң азы-буру.

Садып алычылары културлуг хандыр дээр ымаа үш садыгыны ызымайып ажилдап, ай, ивартал планларын чеди-дишкенини куусодип келгенер. Оларның бирээзи Тараа Да-дар-боллона Оорган садып алычыларга эмлек болгаш ки-чээлгил, сагыш чөвөгөр бараан болуп, мактадып турар.

ЧУРУКТА: садыгы Т. ООРЖАН.

Фотозу А. КОВАЛЕННОВУК.

ХАНДЫРЫЛГАНЫ ЭКИЖИДЕР

Беш чылдын тодаралыкы тында чоңун садыг ханды-рылганы экижидер, садыгың депшигелер аргаларын неше-редир дээр Суг-Хандун ажил-чын кооперациязын өлкө-түн организацын хемчеглери ал чорудуп турар.

Бо чылдын беш айларда ба-раан саарынын планын 104,4 хуу, нийтиниң чеме-нягезин 105,3 хуу күүсеткен. Чоңун негелде-херекелерге тынгангы, херекелер-биле доктаамал харылдааны ту-дуп, эки түңгөлдерин ажил-дап турар магазиниң олош өзөс. Эрткен айларда Суг-Аксы суураа үлөтүр бараанарының магазининде О. Монгуш планын 106 хуу, Бора-Тайганын кедээ магазининиң өрөлекчини Б. Куулар 103,7 хуу күүсет-кенер.

Иракын оларларда мал-чанынаны чүгүл херекелде ба-ранары-биле үзүктө чокка хандырап дээр 4 автолавка графика баугаар доктаамал үнүшкүнеоно кылып келген.

О. БОРАШ.

ЭКИНИ КҮЗӨП, ҮДЭЭННЕР

Тандыда кедээ ажил-агын-дын дүжүлдүг станциязын маалчылары тайгаже инти-ни маалы семирип үндүр деп турда, мында партия, ажил-чын комитетиниң төлөөскелери оларга чаа-чаа чедишкенини күзөп, байыраг байдалга үлөп казынар.

Бир дугаарында мураакчы хойчулар Монгуш Далар-оол, Кужет Хемчик-оол олар кыш-кеңер. Малчынар Алгай-Хал-де, Кызыл-Эрикте, Кара-Сугда Чагытайда чедө бергенер.

С. ТАНЗЫН-ООЛ.

АНГИЯ. Лондонун Графагыр деп шөүгө күш-ажыл инвалиттериниң масса-дыг чыксаалы болган. Чыксаалыг кир-жикчилер өртеркенин уладып турарына удуз шипитиринг хемчеглериңиң дээр эрге-чагырга черлеринден негезин болгаш күш-ажыл чыгарып бергенер.

ажыл чыгарып бергенер чок апарганда дуза-ламы хемчезилин улагаттырарын база не-гезин.

ЧУРУКТА: Чыскаа үзөп. (СЭТА-ның фотокорржазы).

БАЛЕТ АРТИСТЕРИНИҢ КОНКУРУЗУ

СОФИЯ. (СЭТА). Варна деп курорт хоорайга балет арти-стериниң VII делегей конкурзуу ажиттылган. Бултуранын таңчыл болу берген бо болушкунунуң улам калык, деле-гей болуп турарынын херечини болса, оон киржикчи-лериниң доктаамал өзүп турары болур; бо чылгы конкурста

24 чуртук, оон иштинде Совет Эвилелинин 115 балет масте-ри киржин турар. Июль 25-ке чедир үргүчүлөр конкурстук хунеринде амыт үениң базелини айтыргаларынын тала-зы-биле теоретиктиг конференция база болур.

СОВЕТ ФИЛЬМЕР ПОРТУГАЛИЯДА

гаалар, «Ленин Польшада», В. Пузовский «Ие», Н. Зархини болгаш И. Хейфи-тин «Балтикаын депудам».

М. Донскойун «Челозш» бол-гаш «Иенин чүгөр» деп филь-мери бар. Совет фильмдер не-делезин социалист чурттар-

биле өртем, социал болгаш култура солдушкунуң дө-жүдөр лига база Португалия—СЭР нийтидел организаастаан.

ПОРТУГАЛИЯДА ЧАА ХООЙЛУЛАР

Экономикин башкармага министри Виску Бизира ди Алмейда анаа болган парлаага конференцияга Португа-лиянын чааа чурттуг эконо-миктиг амыралын башкаар чаа хойчуларны бадылаан деп меделген. Чаа экономиктиг хойчулар ий кол принцип-терин барымаалаан. Хуу бүдү-рүлө элериниң талазында кады аймадакчылаз кылдыры-ны эргежотун барымаалаан. Оларга капитал салышкыны-гарны киреринге деткимени бээр жуураут. Ол ышкыш үлөт-пүрүн кол-кол амыралына чазактын кирилгезин көрүп турар. Бир талазында хуу сек-торга келдер дөстүт эргий хандырар, а өске талазында — ол секторун дыка хой бүдү-рүлө херектерин ажил-чору-дугаларын күрүнеини тала-зында шыгын контролчээр алаар.

Бир өлөс даптыкыдан ками-тал салышкыны чийден-коч-чачы хемчир чок болур болза, чазак чери, национал хөгжу-де программаның бугаар олар-ды акша-херенги салыры чөпшээр алаар. Иччалаа, бир өлөс чуртта ажилдап тур-лар даптык компаниялар эконо-миктиг хойчулу-дурмуңу принциптерин түрөсө болза, оларын эргежери хундузден коор.

КОНФЕРЕНЦИЯ АЖЫЛЫН ДО ОСКАН

ПАРИЖ. (СЭТА-ның көрр.). Чилини демократтары-биле эл-сеткил каттыштыргала-зын инти-европа конферен-циязы анаа ажилды дооскан.

Оон ажилыга Европа чурттары-ның азы-буру политиктиг болгаш хой-ниити организацыя-ларынын төлөөскелери кир-ришкенер. Барык бүгү комму-нист партиялары болгаш социалист база социал-демо-краттыг партияларын хой ке-релини, кол-кол профивале-дерин, Европа интип анык-тар болгаш студенттер органи-зацияларынын төлөөскелери-биле оон ажилыга кирешкен.

СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнеге кандидат, Бело-русияны Компартиязын ТК-ның бирги секретары П. М. Машеров (таалозериниң удур-тукчу), СЭКП ТК-ның кежи-гүнү С. Г. Лавин болгаш СЭКП-нин Төр ревизи комиссиязы-ның кежигүчү К. С. Савонон составтып СЭКП төлөөскелери, а ол ышкыш ВПС-тин, ВПС ТК-ның болгаш ССР-ның анык-тар комитетиниң төлөөскелери о конференцияны ажилыга кирешкен.

Ол конференцияга хой са-ныг чили төлөөскелери база кирешкен.

СЭКП-нин төлөөскелериңиң удуртукчу СЭКП ТК-ның По-литбюро кежигүнеге канди-дат, Белорусияны Компар-тиязын Топ Комитетиниң бирги секретары П. М. Маше-ровтун чүгалаа чыгыпкан уауу кичээлге-биле алынаан. Совет Эвилелиниң комму-нист, бүгү ажилы чонна-ры чили хунтанын арааныг үлөткөдүшкениниң чангыс эл-сеткил-биле шипитиринг буруу шаап турар деп ол чүгалаан. Эрткен чылдын октябрь айда Москвага Тайбаныг аныкыл-дыг күштериниң Бүгү-делегей конгрессиңиң индириден СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң коммуни-стерин болгаш бүгү совет улустун амыраанын... бистиң Чилини демократтары болгаш патриоттары-биле эл-сеткил дозуу-биле каттыш-тырып турарымысты база олар-ның демисежип турар шы-ныг херек, маал-ла тилде-ринге ивезигениниң илерет-кен — деп, ол чүгалаан.

Бенгрияны Социалист ажилчын партиязын Топ Комитетиниң кежигүнү Иор-Дьер конференцияга база чүве чүгалаан. Казан уаустар сый-кы каттыжар болза, импери-ализмниң болгаш реакцияны

орунга күчүлүт мөөндөк бо-лдуу төүгүлөн ийи-билдингир деп ол чүгалаан. Ичтанга бистер чили фашизмниң ара-тангы үлөткөдүшкенинде шипиткан шыдар болгаш шипиткээр-лаа журутт бис. Делегейин хой-ниити сыйры каттыжкан, фашист хунтанын кем-бурутут үлөткөдүш-кениниң сокамал-лаа шы-даар.

Чыгыпкан Чилини профивалдериниң төлөөскелери Э. Рохасты илг адып чаксап уткуп, хулаң алганар. Мөөн Төрөн чуртума калың-даа дурааларын болгаш чыскаа-ларын кылдыры хораян. Профивалдериниң мун-мун актив-чилери кара-бажыналар «хо-рудаа, оларын дыка хой хунтаның өлүктүлдериниң холуңа амы-тынын окусу-ган. Чурт карангы-дүмбөй хо-рукта туттурган. Иччалаа-даа Чилиниң улустун тура-соруу сыктымаан деп Э. Рохас чү-галаан. Чили улус хунтага удуз, хемчеглери болгаш демократияны катар тургузар дээр демиселин үргүчүлөр болгаш ол демиселе Чилини ажилчын аныгын кол ролуут болур.

СЭКП ТК-ның Политбюро ке-жигүнү Пауль Фернер болуп чүгалаа социалист чурт-тар чили улуска боттут зула-ламчын чедирп турарын де-делген. ГДР-ниң ажилчын чо-нары шериг хунтазын үлө-гөдип турар араатангы чорук-тарыга киленип, зуураа-нышкыны чангыс өзөс улаа илереп келген. Чили улус боттарынын демиселине ча-сакааныраас болгаш оларын талазында делегейиниң аф-сеткил кижилери шупту тур-жуп турар деп оратор чүгала-ан.

Чевнзүрек дөггөлчүлүрүн өмүзөндөп Доминик Гале чүве чүгалаан. Ийи патри-оттар болгаш демократтар-биле база оларын шериг хун-тазыга удуз аар-берге демисе-лине францу улустун эл-сеткил каттыштыргалазын дугайың ол чүгалаан.

Португалияны Компартия-зын Куускомунун кежигүнү Жоае Магру фашист араатан-гы үлөткөдүшкенин деп чүд-дөрүн португалия улус бот-тун дуркулдаанын бугаар көргөни чүгалаан. Делегей эл-сеткил каттыштыргала-зын фашист эрге-чагырга удуз улустун демиселин кайы хир ролуут болурун чо-гумна мыдыг аар-берге үлө.

билден бис. Конференцияны киржикчи-лери түңгөл хуртал делегей-нин хой-ниитинде кыты-рыны хулаң алган, ийи колдуңда мынчаар чүгалаап турар:

Бистер, Парижге 1974 чыл-дын июль 6-ны болгаш 7-ниң хунеринде Европанын бүгү будуңдарындан чыгып кел-гениниң негезири база: Чилие «ишкити дайынын байдалы» сокамдыры; кара-турамына тулуп хуртлааш-кыны, хиличкөткөшкенини, суу база кеселе чокка шажыларын сокамдыры; Улусту чангыс «инти удур-тукчулары Луис Корваланын, Клодомир Альмейду, Фер-нандо Флорест болгаш Улус-но чангыс инти өске-даа бүгү удуртукчулары хостаары; кара-бажынара болгаш кон-лагерлерде политиктиг хо-рудугуранарын хостаарын негеп тур бис.

Бистер Чилиге профивале-дериниң эргелери, демократ-тып, хамааты эрге-дрезини кат-тап тургузарын негеп тур бис.

Конференцияның негелде-лери боттарымы дээр ивезикелг хой-ниитинде делегейин хой-ниитиниң бол-гаш хостуг, база шыныг чорукчу үлөткөр бүгү кижилери кытыгыры тур бис.

Чилие хамааты эргелери кара-турамын урарын сокам-ды, хунтанын организаастап турары суд-шажыларын ивезип, хунтанын бүгү хем-чеглери аларынче КНО-нун Чингине секретары К. Валь-хайны конференцияны кир-жикчилери кытырган.

Чилини Социалист пар-тиязын Чингине секретары Карлос Альтамрано конферен-цияны киржикчилериниң ивезип өткөдүшкенини ивезип-реткен. Ийи улусту шыныг чорук дээр демиселин детки-римче делегейин хой-ниити-нин кытыгыры турар чорук делегейин чурттарынын ажилды чоннарынын өң хой-кезиниң тура-сорууга дү-жүп, бистин улуска чаа-чаа күшү негеп турар деп ол чү-галаан. Хиличкелер, дорам-чылаар, өлүрү үлөткөдүшкени-мер бистин тура-соруу-биле делегейин улустарынын эл-сеткил каттыштыргалазын болгаш зулаамчанын деткирек чылаа шаап шыдаар.

Е. БАБЕНКО, В. ИОРДАНСКИЙ.

П Е К У И Н Б О Л Г А Ш Е В Р О П А

Совет Эвилелиниң болгаш социалист дем-краттары-ның азы-буру чурттарының боттарынын үлөткө чок өзүп турар экономика чүгүлүгө, бүгү-де депшигелер болгаш демократ күштерин калык деткичезине дайып турар тайбаныг аныкылдык толар-гай даптыкы политиказы делегей аразында боттут бу-рунгарлашкынара шипитиринг кире-чегези-биле дуза-лап турар.

СЭКП-ниң XXIV Съездиниң чүдүп алган тайбаныкы Программасында боттанып тур-лар ол политика «соок дайы-ныг тур үргүчүлөп келген үе-зиңден дүшүктүрүп чорукту чавырып баарыныч, улустар аразынын харылдааларына алы-агы социал тургузулук күрүлелерин тайбач көжө-көжө догулаашкыныг болгаш кады аймадакчылаз-нын принцип бадтык док-таарыне төүгүлүт эргиде до-гумчалдык чүдө болган. Боду-нук угка-шанынын талазы-биле алыг барымдалаан ол политиканың идеялери сал-дары-биле бооп турар таары-чалыг чагай эскерлишкенин бүгү ажилды чоннарынын үлө-зиң эрге-ажыктарына чүдө-лөп турар. Ол эскерилер бижып табыл болгаш уаустар-ныг айымал чок чоруу дээр, демократия болгаш социализм дээр чедишкенин демисежерге эргежир чүгүлө таарыча-

лыг байдалдары тургузуп ту-рар-дыр. Бичанымже бодуңду эне-с чагай соругатарыне орунга депшигелер кижж төрөткөтө чоңа удуз өкөзөтө күштерин кады-доошкун — уаураанышкы-ның эжил эртер уаурага та-варжык турар. Империялыг реакцияны болгаш импери-ализм күштери-биле, комму-нист болгаш национал-хос-талаалыг шипитиринг дай-дыныры-биле Пекин удуртук-чулары бир баг бооп хөдөлөп турар.

«Социалист чурттарың сыйры каттыжарыга болгаш делегейин коммунист шипи-чозыныне удуз, улустар аразынын дүшүктүрүп чоруу чавырыларын чүткүп тур-лар тайбаныг аныкылдык күрүлелерин бол-гаш улустарыны күе-жишкенине удуз КУР-нун удуртукчуларының өжөш дошкун демисели, Пекиниң антисоветтик улаанышкыны тайбаныг болгаш делегей социализмниң херезине хора че-дирин турар» дээрин СЭКП ТК-ның апрель (1973 ч). Пле-нуму онзалап демиселен. Тайбач болгаш социал депшиге дээр, агрессия болгаш империялыг реакцияга удуз бүгү чер бөмбүрээң дээр та-уу кан демиселден мажулар шипу сир чөрүшкөк турушту эзел турар. Ол дугайын Пе-кин удуртукчуларын практик-

түг хөдөлүшкенине, бүгү по-литиказы херекелер турар. Мажулар улустар аразының дүшүктүрүп чоруу күштел-деринде, делегейин чүдө-буру электеринде аныкылдык өл-гө-лөрү кабартарыныч, мыдыг чаа оларгадынысмырче ула-данган политиканы чорудуп турар. Олар ачыр-дачыр дайыныг үскөдөшкенини өөсүп үнерин кордап салып, дайы чылал чок дээр дугайында бадтыккашкынынын дузазы-биле бижып тайбач дээр демисе-лге улустарыны күзөп-соруу коошканын турар хал-качча империялыг бөлүктөр-биле эл-сеткил каттыштырып ту-рарлар. Ийиң улаанышкыны барымаалаан. Пекин Европаже бодуңду сонургалма илөтөр бадтык, Европанын күрөңдө өзөс бооп тургаш-ла. Кылдат чер делегейиң ол районун херектерине сөөлү үеде идея-келгип киржип, холгаарлап тур-ар анаган. Ийиң сонургал, бир өзөс европа чурттары-биле чогулмай харылдааларын таарыштырарыне чүткүп жу-рунган бооп турган, тайбанык бижылаар, ажил-ишчи кады аймадакчылаз болгаш кайы-кайызын билчир чорукту хөг-жүлөр дугайында салгы чо-ваашкын илерал бооп турган болза, болу чыгаар кандыг-ла дадалгааларыны өөсүт-көп турган ийиң. Херектиг ужуру сир өске бооп турары

дугбай-дыр. Ук дыкка айымал чок чорукту үлөткөдүшкенин бижыларын буниме чагай соругатары-биле чүдөлөп чүдө-буру чок бодоларын барымаалаашына, Пекин Евро-панын чавырып ивезкенин киткөдүп турар шыжакыла. Мажуларын планы болза чылаа бооп турар боттот чы-чалыг чорудугатары шипитиринг болгаш улустар аразы-ның дүшүктүрүп чоруунуң улам өөсүрүрүнө хыс ханып, оон ажилдарын оралдажыр чорук болур. Кара-кулак чок, хал-качча антисоциализм Пе-киниң удуртукчулары социализмниң эң дээрин дайыныгыңа хулаңан кыр дийн турар. Мажулар-чык Барын чүткө индустри-ал апресс бөлүктөр-биле кы-янжыктып турар чоруу оң-биле делегейге оң башкы бо-лур дугайында текеш чүгүлөй күзөшкенири-биле болган деп тайбыларлап болур.

Пекини баштыңдар НАТО-ну ажимы-биле деткип, Евро-панын каттыккан ярадул күш-терин тургузарыне, Совет Эвилели-биле чүгалаажышкыны кылдырында ойтала-рыныч, а бир өзөс кылдыр-ла болза, чүгө «күш дөгөс» тур-ган чүгалаажымыне НАТО-нун удуртукчуларын күткүп, кийгирин турарлар. НАТО-нун шериг күчүн өстүрүп көү-лөдүр деп кийгир салып үргү-чүлү чүгалаашына, ол ор-ганизацыяны чингип секретары П. Луис мажу аймадак-чыларын ийиң чүгалаажышкыны билчир турар чорук анык черде чижек болур. Боттарынын политика тала-зы-биле бууран дүшүктүрүп чорууның удуртукчулары Варшава Керезиниң органи-зациязыга болгаш НАТО хары-на-ла камталыкчы шипитиринг бооп турар дээр бадтыккашкыны кылдырыга бежи чекшенер. Барын тдалык чурттарды экине реаксылык күштер-биле кады мажулар Европаны америк ретке-яра-дул күштерин хөвөр тургузу-рунун тудалыкчылары бооп турар. АКШ-тан, Барын Евро-пада болгаш Япониядан тур-густунган амы империялыг үш төптөрин шериг-политик-тиг эвилелин тургаш соруда-гы чаа «Атлантик хартия-зыны» дугайында АКШ-ның саналы олар деткөөнөр. Мажулар Европала дүш-күрүлүп чоруу чавырыларын, Европанын аймак чок чорукун системанын тургузары-ныч чүткүлөп улаанышкыны кылдыр боттары көр-гүзүп турарлар. Олар Евро-паны социалист күрүлелери-биле ГФР-нин херектерине шипу уураалып, Германия Федератив- Республиказын дээр ССР-ниң, Польшаның, Чехословакияны болгаш ГДР-ныч чарга керзелериниң үлө-зиң болган болгаш шымыла Европанын аймак чок чоруу-

нык тургузуларына бижып үлөзүн болур кымыгарыны үрөп бөдөлүшкенин принципине калыңга халдаашкыны кылып унуп чөвөгөнөр. Ич-чанга олар улустар аразыны дайып сөөндөгө таарышты-рыла үлөткөдүшкени Европала тур-густунган харылдааларын бү-гү системаны чааа теспирине, делегейин ийги дайыныг түңгөлдерин, фашизмни анык удуз тилдеген оон-он мил-лион кижилер ханы-биле талет-тинген түңгөлдерин байл шы-ныг каантарыны херек кырып-да чүткүп турарлар чыскаа-жыл күштерин, негелдерин-биле өмүрлөшкөн мажулар нем-мед улусту катар каттыжар эргезин боттандыр дээр ил-гү-каралыг чылаар-биле ГДР-ни Германияны Федератив-Республиканыч дээр кинер дугайында олар-биле херек кы-рында бир баг бооп турар. Олар улаанышкыны нийтиле тургузулуктук дугаанын ийи герман күрүлелерин нем-мед чере туруп турарыныг фактымын тоомчага албайн ту-рарлар. Айымал чок чорукту болгаш кады аймадакчылыгы айт-тыргаларын талазы-биле ин-ти-европа Чокудөл хуралын чымыларынга шипиткээр кады Пекин өзүнчө элес күе-жишкенин үлөткөсө, Тай-бач болгаш Европала дүшүктүрүп чорукту чавырыл-дырыне чүткүлү ССРЭ «Ба-

болгаш капиталист күрүлелери удуз-дээр тулуштуру-рун, ол дөпте аймак чок чорукту болгаш кады аймадак-чылыгы бижып системанын тургузуларын чорудулашты-рып, Европаны «соок дайы-ныг» аны-кыларын үлөткөдүшкенин, октябрь айда ийи күрүлелерин гегеомония-зын дугайында шуугаанын база докорулуп турар.

Сөөлү чылдарда мажу удуртукчулар Барын Евро-паны чурттары-биле «алыг-эконо-миктиг харылдааларын хал-бартырын күткөлдө берген. Кылдаттык даптыкы садыг саарылганың деп кезин ол чурттарга онаажып турар. Бир өзөс мыдыг политика бүгү чурттар-биле оларны социал тургузууларда хамарыга чок-ка таарычалыг экономика харылдааларын дөжүлөр дээр күзөдө барымдалап болза, ол политика чүгө байр че-дир болуп турган ийи. Кайы-кайызында ажитык айма-ныч кады аймадакчылаз хөгжүлөр — дүшүктүрүп чорукту чавырыларын политиканың чылал чок бол-ган чүгүлө тулуш кезе бол-ган. Иччанымже ол чорук кыл-дат улаанышкыны болза, мында черде кирбес турар, чавырыларын олар майла-ла хамарыга каттып турар-лар.

КӨРҮЛДӨ СООНДА БОДАЛДАР

Бот-тыямыгыр уран чүүа коллективтеринин Совет Тыванын 30 жыл оюнга турак каткан республика көрдөгүзүнүк бирги ээлээ танди, ийги ээлээ эгелээ. Июнь айның тийгүзүндө Танды районның бот-тыямыгыр коллективтеринин көрдөгүзүнүк ийги ээлээ болуп эркен. Орта районда оос бот-тыямыгыр коллективтери кыркыккан.

Ол көрдөгүзүнүк танды түрүндө үндүрүп, коллективтеринин белеткенин, концерттеринин шыярынын дугайында түмүчтүгүзүл болуруу?

Шупту концерттер литература-музыкалык монтажда тургузулган-биле эгелегилээ. Иници утка-шыяар талаам-биле оларны чүгүр деп болур. Ынчалза-даа, үчүн негелелээ дүштүр уткаын сийири, ир-шүдүктөрүн шыялар-биле керектин чарты. Контурт хараысалгалы, ир-шүдүк оозгүлгө дүштүр белеткенин, үчүн чүгүр. Танды районның бот-тыямыгыр артистерине баулууга күсселде четтес болган.

Монтажтарның хол кезинин формалык чыгыс ай, ир, шүдүктөрүн күсселде холмай, шыяктен көрдөгүзүк чедир кылдымалар. Ол, орук уткаын эки монтаждарын көрдүштүр чараш болдурубай барган. Литература-музыкалык монтаждарына саякта үндүрүлгө бүгү талаам болду, бичкилдээ көзөктөрүн мак белеткээрүүтүлээ.

Ам чамалык коллективтеринин

концерттеринин дугайын бичкиселим.

ССРФ-ның 50 чылы аттыг сохотугу бот-тыямыгыр артистеринин концерттинин программасын яны-бүрү болган байла. Ында тыаа ирлар, таныялар, совет композиторларның ирлары дэни монтажда чедир шупту бар. Ынчалза-даа ирларның оозгүлгө, аялгангем чедир кичиней салыаны күсселдеги шыяарын көчүтү күдү бикам. Монтажда «Орденине» Тывама, «Ленинни» партия» деп ирлар, ансамблиде «Суурум соя», «Мөгүнү күд» деп ирлар чыгыс үнел. Чамалык тын эвес ирлай бээр ирлар чараш талаам чынык чынык турган, Танды районның күсселдеги база оожум, шыяктен чыгыра тола эвес болган. Бо бүгү күсселдеги шыяарын багы эвес-тир. Ында талантыны, мергежилдик удуруткучууну, чогаалчы чоруктуң чогуна.

Шак чымыг байла чүгө ССРФ-ның 50 чылы аттыг сохотугу бот-тыямыгыр коллективтерине эвес, а өске-даа коллективтерине бар. «Коммунизм» чирелээ колхозтуң концертине оон-даа күдү күсселдеги таварышкылаан. Кыж, чүгү күсселде, «Сиенда чүгү болуп турары билдирмейн» баар таварышталар турду. Шак чымыг күсселде — көрдөгүзүнүк, боттарын үнелээзин, хүндүлээзин ол-дур. Программаны тола, чараш тургузуу аарымдан концерттин чединини уагү тамааржир болгай.

Балтамыкыларның концерттинин монтажи база шак-ла яныды. Ирларда чүгө херээ-жер үккер дышалын турар. Көрдөгүзүнүкү, байыраалды күсселде ужурутүк чедир-ле билин анза үн-биле күсселдеги монтаждыг уткаын шупту буудан каан. Хараысалгалык белеткендик хараысалгалык бүгү белеткендик «Калбак дөгү» бот-тыямыгыр чүгүлгө деп ирны бекни чедир күсселде чыдаан.

Район төвүгү бот-тыямыгыр артистери болгоо, сохотугу бот-тыямыгыр коллективтеринге үлгүлөр-чижек байла. А херек кырында болуу-лаакчалар ол иделгелди бугуруушталар. Хойгун ирларын дөргөткө-кайстатты эки-даа болла, «Тооруктуң дөргөткө» деп ирны ийи үгө күсселдеги, үдөлгө, сохотугу шыялар алганы багай болган. Үн-дөрт үнүг күсселдеги ирларын аргалар турган боор. «Ирлер», «Шооугулу таныма» болган өске-даа таныларын тургузукан херелээ.

А районнуң Куйтура бажынында эки концертте белеткен көрдөгүзүк аргалар бар. Музыка талымы-биле уадуруткучу В. Урлова, билдире диржур Я. Прончук — болган тускай мергежилдик методистер кыла туржук ирти. Колтоо, сохотугу бот-тыямыгыр, Бай-Хактын Куйтура бажынында бекни дулаам, ажымынның ийи эки көрдөгүзүк.

«Шамбалы» сохотугу бот-тыямыгыр артистеринин концертти иници-биле чедир эки

белеткендик, ханы бодамчалыг тургустунгангем белеткээр херек Совет Тываның эркен сруунга тураккаан музыкалык шыяктен көрдөгүзүнүк чамалык талаар чедир кылдымалар-лаа болду, чыгыс ай ирларын шуптуу, чогаалчы чыг элеметтерин кичиргени максаткангы. Оларның программаны чедир эки белеткендик, тыаа национал уран чүгүлгө бүгү талаам ирларын. Иници-биле, шупту-лук номерлерин кичиргени бекне өске концерттерде кылгалды. Ынчалган оларның бирги жерин эленин таварылга эвес.

С. К. Токс аттыг сохотугу бот-тыямыгыр уран чүгүлгө сохотугу уадуруткучуларын белеткендик, ажыл-ишчилерин тала-ра тутканы — хол оозагы чүгүлгө ол. Уран чүгүлгө бүгү херектерин программага кичиргени оларның база бир чедик-кыны.

«Тывама» болган мөөзү ажыл-агыйың Дуржууга сташылдыгы бот-тыямыгыр коллективтеринин концерттеринге оонагы максатка дөргөткө болган. А чыгырлар дөргөткө алаан коллективтеринин-биле мөөзү.

Республика көрдөгүзүнүк 2-ге ээлээ ам дөргөткө чыгыс Танды районда эркен ол. Тандының чопула уран талантыны, ирлар, таныялар, каргыраалар, хөөмө-дээр, тыаа хожум херектерининге ойнаар кичилер кайчой деп чүвени түдөө, өөрү-

вөс аржык. Ынчалза-даа үк көрдөгүзүнүк кичиргелден эвезин, организастар, чаа талаамчаларын аялп тыл, оларны өөрлөр ажыл багай ир-руттугангы, культура элени чедирлеринин ажыл-агыйынын шыяны, хараысалгалык чыг ажилдаанын белеткээр херек. Оон-биле кады Куйтура бажынында, клубтарда тускай билг-мергежилдик кадрларның чедирленип көрдөгүзүнүк районда райкокомунуң куйтура кидини, ажыл-агыйларын белеткендик, Тыва АССР-ниң Куйтура министр-ствозунда, лекторунин театрында, филармонияда, Улус чыгыс чогаалыга бажынында болган өске-даа чогаалчы коллективтерде, республика органдарында чүгүлгө дуузи чедирлерин ирлар ужурут турган. Чүгө чогулгө билг-мергежилдик уадуруткучулар бар болза, уран чүгүлгө чогулгө мөшү болдуруп болур. Оон-биле кады партия, совет органдар куйтура ажымынче, бот-тыямыгыр уран чүгүлгө, көрдөгүзүнүк чоруп турарымын уагү дөргөткө салып, таварышталдык байдаларын тургузуу бери кузачыг. Көрдөгүзүнүк калбак кичиргелден чедир эл, уран чүгүлгө оон ортууна улам белеткери — чоруп турар көрдөгүзүнүк кол сорулгама болгай. Ынчалган көрдөгүзүнүк бүгү талаам, бот-тыямыгыр белеткери — куйтура ажыл-агыйынын чон мурнуна дүгүлгө.

С. Б. ГЕХТ, куйтура филармониянын уран чүгү уадуруткучу.

КАДЫКШЫЛДЫҢ ЧУРТУНДА

Арыг, даг агаары, чайы оларарың чагай сисен-чүгү, хадымг чедир, минаралыг сулар, минерал магалытар — бо бүгү чүгүлгө Кабардин-Балкарияны кадыкшылыг чурту болгай. Ол эртендеринин бирээни Нальчик деп курорт. Бо чымыл ол курорт ийи чус үмүт.

ДЕЛГЕЛГЕ

Кызыл куйтура болган дыштаныга хараысалгалы республиканын аймактарынын эртем-техниктиг чогаалыгынын делгелгени ажыттыган. Ону комсомолда В. И. Ленинни алып тымыскалында бээр 50 чыл болгайыга база Тыва АССР-нин 30 чыл оюнга тураккаан. Делгелгени кол сорулгама — тоску бек чыдып планарын баулуу болган ажыг күсселдеги, күш-ажылын бүтүрүчүлүгү бекилери дөргөткө ажилдарын кичиргелден, кичир турар үлгүлүгү болур.

Спартакиадага уткуштур

БЕЛЕТКЕЛ ДООЗУЛГАН

Спорттуң национал хевирлеринге Сибирь болган ыраакы Чөөн чүк улустарынын спартакиадазы бистик республиканын намысылды Кызылдың Совет Тываның 5 чыл ою аттыг стадионга июль 12-де байырлады-биле ажыттыган.

Спартакиада эрткир оргкомитеттин даргазынын чынында Мүш-култура болган спорт комитетинин даргазы Артаа Сондеевич Нурзеттен спартакиадазын болган анда белеткен ажилдарынын дугайында «Шың» солуунуң номчуучуларына кысыкы-биле таныштырып бистик көрөрсөңдигенис дилээ. Оң хараызын мон баанда параданыс.

Спорттуң национал хевирлеринге Сибирь болган ыраакы Чөөн чүк улустарынын спартакиадазы бистик республиканын намысылды Кызылдың Совет Тываның 5 чыл ою аттыг стадионга июль 12-де байырлады-биле ажыттыган.

Спорттуң национал хевирлеринге Сибирь болган ыраакы Чөөн чүк улустарынын спартакиадазы бистик республиканын намысылды Кызылдың Совет Тываның 5 чыл ою аттыг стадионга июль 12-де байырлады-биле ажыттыган.

Спорттуң национал хевирлеринге Сибирь болган ыраакы Чөөн чүк улустарынын спартакиадазы бистик республиканын намысылды Кызылдың Совет Тываның 5 чыл ою аттыг стадионга июль 12-де байырлады-биле ажыттыган.

ХАМААТЫЛАРГА!

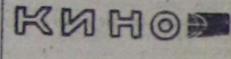
Алып шыгжамырын кадагаларынын өн-ө таарымчалыг, эки аргазы болза, күрүнең 3 хуулу ийиңк ташкынының облигациялар болур.

ИЮЛЬ 10-ТА
МОСКВАДАН
13.30 — Дамчылыктар программасы. 13.35 — Ойнуг телекөргүтүт. «Нестик» деп уран-чедир телефилми баштайгы көргүзүт. 1-ги серияны. 14.45 — Мелодра. 14.55 — Беллештир С. Тулгановтуң ирлары. 15.25 — «Ички болган хойку». 15.55 — «Аас-кичикти болур дөшт». Уран-чедир телефилми. 17.05 — 17.15 — «Чалсар. 17.15 — Ойнуг телекөргүзүт. Футболга ССРФ-нин чемпионды. «Динамо» (Киев) — «Зенит» (Ленинград) 2-чи тайм.

КЫЗЫЛААН
18.00 — Телемелдер. 18.25 — «Чарыш олу чабышталың». Дамчылыга. 18.55 — Чаралдар, режана. 19.00 — Моол улустуң байырамы. Дамчылыга.
МОСКВАДАН
19.20 — Ойнуг телекөргүзүт. «Леонардо да Винчинин амырал-чуртталгасы». Хой серияны уран-чедир телефилми. 1-ги серияны. 20.35 — «Моол-биле ужурамылга». Документалдык фильмдер программасы. Моолга улустуң революционни тиктелгенин күнүгө. 21.30 — Ойнуг телекөргүзүт. Уран чүгүлгө мастерлеринин концерт. 22.50 — 23.00 — чалсар. 23.00 — 23.30 — «Yes», Информацион программасы.

Редактор В. С. ШАРАМИН.

ИЮЛЬ 10-ТА
«НАВЫРАЛ» — Анылыктар шуурганда» 9.30, 11.25, 13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00 шактарга.
«КАА-УЕМ» — «Ханагайны томаарканы» (2 сериялар) 15.00, 17.30, 20.00 шактарга.
«ПИОНЕР» — Ини чымын 9.30, «Диканы чымында суруга нежелер» 11.05, 14.05, 15.35, «Наттырчыг уруг» (ийи сериялар) 17.10, 20.00 шактарга.
«ВОСТОК» — «Мудто, менче!» 12.00, «Этимиес мерге-чи» 17.00, 18.40, 20.20 шактарга.
ЧАНТЫ ФНОТЕАТР — Уулу селгүстөшкени» (2 сериялар) 17.00, 19.30 шактарга.

Пионер жи хөглүг чай

Шупту бар

Эркенниң колхоздар арзының пионер лагеря чурумалыг чараш Кара-Хөл деп чедир турар. Шыяал-ла, ол пионер лагеряның турар чери урулгарның дыштаныгына дык-ла таарымчалыг. Кара-Хөл белик тайгалар арзында ыгылакта, долганлар пештер болган яны-бүрү мяштар, үшүтер-биле хурээлеткенге. Чедиктерини хандыг дээр! Арыг агаар. Серины тайга. Хүнге кылаңының чыдар халте урулгар эштин ойнаар.

«Хүн-даа, суг-даа магалы-лаа». А. КРИВОНОЖКИНИҢ ФОТОЭТЮДУ.

ТӨРЭЭН ЧЕРИН ЭРГИП, КЕЗИП...

Өөрелдиге чылын чедининикин дооскан өөрелдиге бүрүзү чыгып дыштаныгынын эл-ле ажыгы, солук, холгун эрткирликтер. Суг-Асы ортук колхозуның өөрелдиге чедир ажыкты аякы-херектеринин, аял чоруктарында кыл, төрөн чериниң төгүзү өөрелдиге, ажыкты баалаан шыякчелерин, арга-шыяалында эрлип-кезин турар. Ол

мурнуна көк-көк кошкелер, аяны кайтал чоргалар-лаа таарымчалыг. Ынчалза-даа өөрелдиге салган сорулга-лаа чедир азы, улам чүгүлгө чоруп, Шың-Бажының чедириниң көргөткө, магалыңкы ортулаңыга келген, магалыңкы тиксең, амалыңкы ирпү хайылырын ажи, ая ирпун ирпун хонганар. Эртен эрте айлаң-кушкынтар-

ПЕКИН БОЛГАШ ЕВРОПА

Водууң ол бузуттуг херектеринге Пекин чаа азылгелдеринин — Европада боон турар чогулгалыг өскерленишинин, ирге шүдүгүзү-биле уадуруткучу, анза аймык чок болурунун мизиниң чорупу болган хайы-кайымыга ажыкты калып ажылдакылган таныларынга уадуруткучу турар барым-герман реакцияның дайызын чедир хон ирген болуктеринин дөргөткөниң чорал салып турар. Боулуңу эвезелгелде ол — болуктер Совет Эмелденге уаду утгалыг европа-кидат стратегия дээр чүгүлгө ажилдыг кичилеринин дугайын чүгүлгө турар.

саямды Пекининиң шупту уадуруткучулары биле уткаын ужуру-лаа мөөзү, КУР-нуң дөргөткө КНО-га чегеселдир, ножикиниң дүжүрүгө утгалык чыгыс-лаа резолюцияны дөргөткөн.

Пекин чүгө Европада аймык чок чоруктуң болган кады ажылдакылганы системанын тургузууна уадуруткучулар эвес, харип база Азияга төрелдигин аймык чок чорукту тургузууның ийелгени-даа уадуруткучулар. Ол чорук уластар арзынын дүшүрүлгү чорупу каарымдары, тайбын-тайбын болуруба, дөргөткө дөргөткө чүгүлгө мажбурунун ажилыңкы боон турары-биле тайбын-тайбын.

Сонукчулар мурнуна чүгүлгө мурнуна эки Л. И. Брежнев мичи дөң: «Делгелгө арка-булга икти чогулгалыг боттуг бурундарлашканыга Кидат Улус Республиканын уадуруткучулары чүрүштүр дөргөткөн. Чүрүштү ийинге милдирткенин ошонинг билгалды ийелдериң уадуруткучулар, олар болуунуң дөргөткө политикасын Совет Эмелденге болган өске-даа социализм чурттарга уаду демоскорияның сорулгаларына, чыгарымчыны үкэр дэни оралла-

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕСИ: Улус 667000. Бизин, Шетинки-Кравченко студия, бажы № 3 ТЕЛЕФОНАРЫ. Редакторуну оралакчаларыны 35-24, прологка ажилдагы 23-54, хараысалгалы секретарыны 23-35, партия ажилдары кидининин 37-13, куйтура кидининин 23-51, кады ажыл-агый кидининин 21-47, үлгүлү кидининин 23-64, чагаа кидининин 41-27, магалыга/база совет тургузуу кидининин 20-60, буга-терияны 31-75, корректорларын 27-41. Солуу калбей барганда 2-75 телефоңга болар.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР